

Република Србија
МИНИСТАРСТВО ЗА ЉУДСКА И МАЊИНСКА
ПРАВА И ДРУШТВЕНИ ДИЈАЛОГ
Број: 000061308 2025 13410 002 000 051 001 02 002
Булевар Михајла Пупина 2
Београд

ИНФОРМАЦИЈА О РАДУ
МИНИСТАРСТВА ЗА ЉУДСКА И МАЊИНСКА ПРАВА И ДРУШТВЕНИ ДИЈАЛОГ
за период октобар – децембар 2024. године

I ЗАКОНИ И ДРУГА ОПШТА АКТА

Закон о родној равноправности

Министарство за људска и мањинска права и друштвени дијалог је уз подршку ГИЗ-а (Немачка организација за међународну сарадњу) развило веб апликацију за аутоматско прикупљање и обраду података у области родне равноправности. С тим у вези, од 1. јануара 2025. године на сајту овог министарства доступна је веб апликација у оквиру које корисници могу непосредно, електронским путем, да уносе податке разврстане по полу из одговарајућих образаца (у зависности од категорије обвезника) и да прилажу одлуке, решења и планове у ПДФ формату, док је софтверски омогућена аутоматска обрада података. Циљ овог решења је да у наредном периоду олакша поступање свих обвезника примене прописа у области родне равноправности. Апликација је доступна на следећем линку: <https://rr.minljmpdd.gov.rs/register>.

Решењем број 1Уз-85/2021 од 27. јуна 2024. године, Уставни суд је покренуо поступак за утврђивање неуставности Закона о родној равноправности („Службени гласник РС“, број 52/21). Наведеним Решењем обустављено је извршење појединачног акта или радње предузете на основу одредаба наведеног Закона, што подразумева и израду Збирног извештаја о остваривању родне равноправности у Републици Србији за 2023. годину.

Закон о националним саветима националих мањина

У извештајном периоду вршено је ажурирање и провера података уписаних у Регистар националних савета; припремљена су четири уверења о подацима уписаним у Регистар националних савета. У складу са чланом 120. Закона о националним саветима националних мањина, вршен је надзор над законитошћу рада и аката националних савета националних мањина и даване инструкције за откањање уочених неправилности у поступању.

II ПЛАНСКА ДОКУМЕНТА

Акциони план за спровођење Стратегије за родну равноправност

У извештајном периоду Министарство за људска и мањинска права и друштвени дијалог у потпуности је усагласило Предлог акционог плана за спровођење Стратегије за родну равноправност са прикупљеним мишљењима релевантних органа државне управе.

Након прикупљених мишљења, Министарство је децембра 2024. године, Генералном секретаријату Владе упутило Предлог акционог плана за 2024. и 2025. годину за спровођење Стратегије за родну равноправност за период од 2021. до 2030. године. Обзиром на чињеницу да је исти упућен крајем 2024.г. на предлог Генералног секретаријата Владе, Министарство је извршило додатно уподобљавање и коначну верзију Предлога акционог плана за 2025. годину упутило крајем децембра 2024. године, Влади на разматрање и одлучивање.

Акциони план за спровођење Стратегије превенције и заштите од дискриминације

У извештајном периоду Министарство за људска и мањинска права и друштвени дијалог је усагласило је текст Предлога акционог плана за спровођење Стратегије превенције и заштите од дискриминације за период од 2022. до 2030. године са мишљењима релевантних органа државне управе и исти ће бити достављен Влади на разматрање и одлучивање.

Акциони план за спровођење Стратегије за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Републици Србији

У циљу реализације припремних активности за израду новог Акционог плана, израђена је ex-post анализа Акционог плана за период 2022-2024 године Стратегије за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Републици Србији за период од 2022. до 2030. године, а израђена је и јавно представљена Анализа имплементације мера социјалне инклузије Рома на локалном нивоу за период 2023/2024, у којој је учешће узело 135 јединица локлане самоуправе. Наведена анализа јавно је доступна на <https://minljmpdd.gov.rs/wp-content/uploads/2024/12/Analiza-implementacije-mera-socijalne-inkluzije-Roma.pdf>.

Акциони план за спровођење Стратегије за стварање подстицајног окружења за развој цивилног друштва у Републици Србији

Током четвртог квартала 2024 године, прибављена су мишљења надлежних државних органа и других институција на Предлог акционог плана, након чега је израђена коначна верзија Предлога акционог плана која ће бити достављена Влади Републике Србије на разматрање и одлучивање.

Нови плански документ из области остваривање права националних мањина

У претходном периоду припремљен је Нацрт акционог плана који је, између осталог, базиран и на препорукама из четвртог мишљења Саветодавног комитета. Како

је у међувремену, без формално усвојеног акционог плана, одређени број активности које су биле директно усмерене на испуњавање препорука Саветодавног комитета завршен у потпуности, у току је поступак идентификовања тих активности у свим областима које су предвиђене Нацртом акционог плана. Процењено је да неке од њих треба да буду замењене новим активностима што изискује и промене предвиђених циљева, мера и рокова за њихову реализацију.

Нацртом Петог мишљења о спровођењу Оквирне конвенције у Србији који је у новембру достављен властима Републике Србије, од стране Саветодавног комитета Савета Европе, предложене су нове препоруке које треба да постану основ за креирање активности и мера у новом Акционом плану.

До добијања коначног мишљења Саветодавног комитета, идентификоваће се области у Нацрту акционог плана за које је Саветодавни комитет предложио нове препоруке у односу на препоруке из четвртог мишљења. Постоји могућност да ће се за неке области у Нацрту акционог плана дефинисати нови циљеви, мере и активности, са новим временским оквиром за њихову реализацију. Рокови ће бити постављени у односу на категорију датих препорука Саветодавног комитета, односно да ли су оне одређене као активности које су за хитно поступање или су у питању препоруке које је могуће у дугорочнијем периоду реализовати. У наредном периоду очекује се интензивирање рада на финализацији текста Акционог плана.

Као и у претходном периоду, у рад на припреми Акционог плана биће укључени представници надлежних државних органа, националних савета националних мањина и организација цивилног друштва.

III МЕЂУНАРОДНИ УГОВОРИ / САРАДЊА

САРАДЊА СА УН МЕХАНИЗМИМА ЗА ЉУДСКА ПРАВА

УН Конвенција против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни или поступака

Министарству за људска и мањинска права и друштвени дијалог је 27.11.2024. године достављена листа питања која ће служити као основа за сачињавање Четвртог периодичног извештаја РС о примени УН Конвенције против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни или поступака. Наведену листу питања је усвојио УН Комитет против тортуре на свом 81. заседању које је трајало од 28. октобра до 22. новембра 2024. године.

Одговори Републике Србије на достављену листу питања ће, сходно члану 19. Конвенције, представљати њен Четврти периодични извештај, а рок за достављање одговора је 3. децембар 2025. године.

УН Међународна конвенција о заштити свих лица од присилних нестанака

Министарству за људска и мањинска права и друштвени дијалог је 18.10.2024. године достављена листа приоритетних питања коју је УН Комитет за присилне нестанке усвојио (на 27. заседању у периоду од 23. септембра до 4. октобра 2024. године) након разматрања додатних информација које је Република Србија доставила у Другом периодичном извештају Републике Србије о примени Међународне конвенције о заштити свих лица од присилних нестанака, достављеног Комитету 18.

јуна 2021. године. Наведена листа питања представља основу за предстојећи усмени дијалог између државе и Комитета који ће обухватати следеће области: 1. Усклађивање законодавног и институционалног оквира; 2. Кривично гоњење, истраге и сарадњу и 3. Потраге и идентификацију. Усмени дијалог између српске делегације и УН Комитета за присилне нестанке ће бити одржан 18. марта 2025. године (28. заседање Комитета које ће трајати од 17. марта до 4. априла 2025. године).

Конвенција УН о остваривању алиментационих захтева у иностранству

У Министарству, као посредничком органу у остваривању алиментационих захтева у иностранству, применом Конвенције УН (Њујорк, 20. јун 1956. године), у периоду од октобра до децембра 2024. године за примљено је 5 нових алиментационих захтева из једне земље уговорнице ове конвенције, тако да Министарство у својој евиденцији у извештајом периоду има 192 алиментациона захтева из 16 земаља уговорница Конвенције. У истом периоду упућено је 10 извештаја иностраним отпремним органима о актуелном стању поступка по предметима.

Сарадња са Канцеларијом ОХЦХР-а и специјалним процедурама

Посредством Сталне мисије Републике Србије при УН и другим међународним организацијама у Женеви, Министарство је доставило Канцеларији Високог комесара за људска права: прилог за тематски извештај „Океани и људска права“; прилог за тематски извештај који припрема специјални извештач за независност судија и адвоката о правди за националне мањине; прилоге за тематске извештаје „Документација о тешким кршењима људских права у контексту процеса транзиционалне правде“ и „Људска права и климатске промене“; одговоре на Упитник о националним напорима за спречавање и борбу против трговине децом; одговоре на Упитник у вези припреме Извештаја о утицају трговине оружјем на људска права; одговоре на Упитник на тему „Сексуално злостављање деце у мировном и хуманитарном контексту“.

САРАДЊА СА АГЕНЦИЈАМА УН-а

УНДП - регионални центар Истанбул у партнерству са Радном групом УН-а за питања људских права и транснационалних корпорација и других привредних друштава (скр.за бизнис и људска права), организовао је Четврти регионални форум Уједињених нација о пословању и људским правима за Европу и Централну Азију, одржан је у Будви, Црна Гора, 11. и 12. новембра 2024. године. Током скупа, на коме су учествовали и представници Министарства, размењена су искуства и идентификовани изазови у преимени Руководећих принципа УН-а о пословању и људским правима (UNGP су усвојени 2011. године), Директиве о корпоративној процени за одрживо пословање (The Corporate Sustainability Due Diligence Directive (EU) 2024/1760) и немачког Закон о дужној пажњи у ланцу снабдевања. Истакнуто је да је забележен напредак у Републици Србији увођењем нефинансијског корпоративног извештавања, социјалних и еколошких критеријума приликом спровођења јавних набавки, као и поступања у погледу извршавања немачког закона. У догледно време се очекује приступање спровођењу приоритетне препоруке Комитета за економска, социјална и културна права УН-а у вези са Трећим периодичним извештајем Републике Србије о примени Међународног пакта о економским, социјалним и културним правима која се односи на усвајање националног плана у вези пословањем и људским правима.

Комитет министара Савета Европе

У склопу мониторинга над спровођењем Оквирне конвенције за заштиту националних мањина Савета Европе, делегација Саветодавног комитета посетила је Републику Србију у периоду од 24. до 28. јуна 2024. године, како би у директном контакту са релевантним саговорницима стекла што потпунију и објективнију слику о остваривању обавеза проистеклих из Оквирне конвенције. Саветодавни комитет је, након посете у јуну, израдио Нацрт Петог мишљења о спровођењу Оквирне конвенције у Србији који је у новембру достављен властима Републике Србије.

Достављањем нацрта отпочела је фаза поверљивог дијалога и сви надлежни органи упознати су са предложеним новим препорукама Саветодавног комитета.

Европски комитет за спречавање мучења и нечовечних или понижавајућих казни или поступака (ЦПТ)

Делегација Европског комитета за спречавање мучења и нечовечних или понижавајућих казни или поступака Савета Европе (ЦПТ) је у периоду од 14. до 22. новембра и од 16. до 18. децембра 2024. године спровела Ad hoc посету Републици Србији.

Циљ посете био је испитивање поступања са одраслим и малолетним пацијентима који су лишени слободе на форензичким и акутним одељењима у неколико психијатријских установа у Србији: Клиника за психијатријске болести „Др Лаза Лазаревић“, на локацијама у Београду и у Падинској Скели; Специјална болница за психијатријске болести у Ковину и Клиника за неурологију и психијатрију за децу и омладину у Београду. Делегација је такође испитала услове боравка и поступање према малолетницима и другим лицима који се налазе у Васпитно-поправном дому у Крушевцу и у Специјалној затворској болници у Београду.

Министарству за људска и мањинска права и друштвени дијалог достављени су 16. децембра 2024. године Прелиминарна запажања Комитета, које је делегација ЦПТ-а представила на састанку са српским властима 22. новембра 2024. године, у Београду, на крају ad hoc посете Србији.

У вези са Прелиминарним запажањима делегације Комитета, на основу члана 8. став 5. Европске конвенције о спречавању мучења и нечовечних или понижавајућих казни или поступака, од српских власти се захтева да до 16. фебруара 2025. године доставе детаљан извештај о мерама предузетим на основу три ња запажања: Поводом стања у Васпитно-поправном дому у Крушевцу; Поводом стања у Специјалној затворској болници у Београду; Подом стања у установама под надлежношћу Министарства здравља. Одговори надлежних органа у вези са овим, као и свим другим коментарима или информацијама достављеним у одговору на захтев за информације и прелиминарна запажања биће узети у обзир приликом израде коначног Извештаја о посети.

Група експерата за сузбијање трговине људима Савета Европе (ГРЕТА)

Парламентарне скупштине Савета Европе упутила је захтев Народној скуптини Републике Србије за достављање списка са именима највише три кандидата за место члана Европског комитета за спречавање мучења и нечовечних или понижавајућих

казни или поступака (у даљем тексту: Комитет) имајући у виду да мандат досадашњег члана Комитета из Републике Србије истиче 19. децембра 2025. године.

С тим у вези, затражено је од Министарства за људска и мањинска права и друштвени дијалог да по хитном поступку спроведе поступак избора три кандидата Републике Србије, с обзиром да је крајњи рок за достављање предлога Комитету 16. фебруар 2025. године.

У циљу даљег поступања, иницирано је образовање Комисије за избор кандидата коју чине представници Министарства спољних послова; Министарства правде; Министарства унутрашњих послова; Министарства здравља; Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и Министарства за људска и мањинска права и друштвени дијалог.

Комитет за борбу против дискриминације, различитост и инклузију Савета Европе (ЦДАДИ)

У оквиру пројектних циљева за период од 2024. до 2027. године, Управљачки Комитет за борбу против дискриминације, различитост и инклузију Савета Европе (ЦДАДИ) је донео одлуку о формирању Радне групе која би припремила Студију изводљивости о спречавању и борби против интерсекцијске дискриминације. Као чланица Савета Европе, Република Србија има члана Управног одбора Комитета, и на захтев комитета припремљен је и послат прилог у вези са изразом поменуте студије.

У периоду од 26. до 28. новембра 2024. године, одржан је 10. састанак Управног одбора у Паризу

У периоду од 28. до 31. новембра 2024. године одржан је састанак Комитета експерата за сексуалну оријентацију, родни идентитет, родно изражавање и сексуалне карактеристике (ADI – SOGIES) у оквиру Управљачког комитета за борбу против дискриминације, разноликости и инклузију (CDADI). Током дводневног скупа разговарало се о Нацрту препорука Комитета министара за осигурање једнакости права интерсекс особа који је израдила Радна група Комитета. Чланови Комитета су информисани да ће главна тема прегледа имплементације Препорука CM/Rec (2010)5 о мерама за борбу против дискриминације на осниву сексуалне оријентације или родног идентитета током 2025. године бити борба против говора мржње, те су позвали државе чланице да организују тематске округле столове.

Сарадња са Експертском групом за борбу против насиља над женама и насиља у породици Савета Европе (ГРЕВИО)

Представници министарства састали су се 18. новембра 2024. године са делегацијом Експертске групе за борбу против насиља над женама и насиља у породици Савета Европе (GREVIO) у оквиру праћења спровођења Конвенције о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици Савета Европе, односно Истанбулске конвенције, коју је Србија потписала међу првим државама, 2013. године. Експерти су показали заинтересованост за стање у различитим областима које се, између осталог, односе на ромску националну мањину (обухват уписа ромске деце у образовни систем Републике Србије, дечји бракови, насиље у породици), службену употребу језика и писма припадника националних мањина са нагласком на родну перспективу, кампање које је Министарство спровело у циљу подизања свести у

борби против фемицида и унапређења родне равноправности, па до конкретних поступања на притужбе невладиних организација.

САРАДЊА СА ОЕБС/ОДИХР

Активности националне контакт-особе за борбу против злочина из мржње

У организацији ОЕБС Канцеларије за демократске институције и људска права (ОДИХР), у Бечу је, 14. - 15. новембра 2024. године, одржан Годишњи састанак националних контакт-особа за борбу против злочина из мржње. Циљ одржавања састанка је био размена информација, добрих пракси и иницијатива између националних контакт-особа и ОДИХР-а.

Министарство за људска и мањинска права и друштвени цијалог, у сарадњи са Мисијом ОЕБС-а у Србији организовало је Регионалну конференцију под називом „Борба против злочина из мржње и говора мржње у дигиталној и реалној сфери у Југоисточној Европи – стратегије и политике“, која је одржана у Београду, 20. и 21. новембра 2024. године. У фокусу програма били су начини за побољшање истраге и кривичног гоњења злочина из мржње и облика говора мржње који представљају кривично дело. Посебна пажња била је посвећена разликама између злочина почињених у реалној сфери и оних који су почињени на интернету.

На конференцији су учествовали представници државних институција и подручних мисија ОЕБС-а из Црне Горе, Македоније, Босне и Херцеговине и Србије, као и чланови академске заједнице и организација цивилног друштва из југоисточне Европе. Експерти из Немачке и из ОЕБС-а су представили искуства и примере добре праксе који се односе на побољшање истраге и кривично гоњење кривичних дела мотивисаних предрасудама.

ОДИХР (јесење заседање)

На Конференцији о људској димензији, која је уз подршку Канцеларије за демократске институције и људска права ОЕБС (ODIHR) и председавајуће Малте, одржана у Варшави, представници министарства учествовали су 9. - 10. октобра на Пленарним сесијама под називом „Толеранција и недискриминација“, посвећеним прваима припадника националних мањина, права и положај Рома, родној равноправности и борби против насиља над женама и насиља у породици. Приликом иступања, наглашено је да је Република Србија дубоко привржена заштити и унапређењу права и положаја припадника националних мањина, те да основе мањинске политике чини пуна интеграција националних мањина у друштвени живот, уз даље очување и развијање њихове националне и културне посебности. Током сесија учесници конференције дискутовали су о слободи мишљења и окупљања, кршењу људских права у конфликтним зонама, борби против расизма, антисемитизма и злочина из мржње. Дискусије су се односиле и на импликације актуелних догађаја и трендова на безбедност региона.

IV МЕЂУИНСТИТУЦИОНАЛНА САРАДЊА

ДРУШТВЕНИ ДИЈАЛОЗИ

Министарство је током четвртог квартала 2024. године реализовало 11 друштвених дијалога и то:

1. Друштвени дијалог „Девојчице и визија њихове будућности у Србији“ одржан је 11. октобра у Дому Народне скупштине и представљао је прилику да се скрене пажња јавности на младе у појединим неразвијеним срединама, пре свега на девојчице које наилазе на различите проблеме у остваривању својих права док доприносе развоју целокупног друштва у свим његовим сегментима. Снимак друштвеног дијалога је доступан на званичном You Tube каналу Министарства, на линку <https://www.youtube.com/watch?v=XWMVC6ozdA8>

2. Друштвени дијалог „Значај и предности социјалног предузетништва“ одржан је у Скупштини Града Крагујевца, 12. новембра, у сарадњи Градом Крагујевцом и непрофитним организацијама Лице улице и Смарт колектив. Дијалог је посвећен идеји развоја социјалног предузетништва и остваривању већег степена друштвене укључености теже запошљивих лица и лица у стању социјалне потребе. Учесници дијалога су имали прилику да се упознају са кључним активностима, стратегијама и политикама ЕУ који се односе на ову област, укључујући и Европски план за социјалну економију. Такође су представљена и законска решења у Републици Србији, као што су Закон о социјалној економији и мере подршке социјалним предузећима са примерима добре праксе, уз осврт на постојеће иницијативе које имају за циљ унапређење услова за функционисање и финансирање социјалних предузећа. Снимак друштвеног дијалога јавно је доступан путем званичног You Tube канала Министарства, на линку https://www.youtube.com/watch?v=kNR0jY_UFcs

У оквиру Омладинског форума „75+ корака ка једнаким могућностима за све младе“ који је који је окупио 75 младих припадника националних мањина из свих крајева Србије у периоду од 15. до 17. новембра, у Сеници, релизована су четири друштвена дијалога:

3. Друштвени дијалог „Механизми за учешће младих“
4. Друштвени дијалог „Иницијатива за интеркултурално разумевање“
5. Друштвени дијалог „Улога медија у превенцији дискриминације“
6. Друштвени дијалог „Како до једнаких могућности за све младе у Србији?“

Више о овим дијалозима и препорукама младих доступно је на сајту Министарства <https://minljmpdd.gov.rs/poziv-mladima-da-se-aktivnije-ukljuce-u-stvaranje-sopstvene-buducnosti/>.

7. Друштвени дијалог „Модел подршке деци и младима са интелектуалним тешкоћама“ одржан је у Београду, 27. новембра у сарадњи са удружењем „Деца без граница“. Дијалог је био прилика да се говори о важности унапређења и развоја услуга социјалне заштите као што су услуга личног пратиоца, персоналног асистента, оснивање инклузивних центара, становање уз подршку и др., те унапређења образовања кроз јачање инклузије и увођење посебних програма образовања за децу са тежим облицима интелектуалних тешкоћа уз помоћ асистивних технологија, као и развој квалитетне и адекватне здравствене заштите кроз подизање свести педијатара о дијагностици поремећаја спектра аутизма и интелектуалних тешкоћа и омогућавање

рефундације трошкова дефектолошких и других третмана. Снимак друштвеног дијалога јавно је доступан путем званичног You Tube канала Министарства, на линку <https://www.youtube.com/watch?v=F5gZpkYNGBA>.

8. – 10. Друштвени дијалози под називом „Резултати унапређења и заштите менталног здравља младих на локалном нивоу “ - одржани су у сарањи са организацијом ОПЕНС из Новог Сада у Новом Саду, Крушевцу и Нишу. Кроз форму дијалога са представницима јединица локалне самоуправе и организација цивилног друштва представљени су резултати који су исход Сагласности о поступању друштвеног дијалога „Ментално здравље младих“, одржаног октобра 2023. године.

11. Друштвени дијалог „Политике приступачности изграђеног окружења - Србија на путу ка Европској унији“ релаизован је у сарадњи са Кабинетом министарке без портфеља Татјане Мацуре, организован је 20. децембра уз подршку Тима за људска права УН организован поводом обележавања Међународног дана особа са инвалидитетом. Снимак друштвеног дијалога јавно је доступан путем званичног You Tube канала Министарства, на линку <https://www.youtube.com/watch?v=Xv2SBBQcXB4>

Крајем IV квартала 2024.г. у складу са Смерницама за организовање друштвеног дијалога, Министарство је израдило *Извештај о исходима реализованих друштвених дијалога у 2023. години*. Извештај сублимира прикупљене податке свих институција/организација у Републици Србији које су били предлагачи иницијативе за друштвени дијалог, или су исти водиле, реализовале и у њему учествовале, како би кроз један документ била остварена могућност праћења информација о томе која је институција и у којим временским роковима покренула одређене процесе, који су резултати постигнути, које су конкретне промене остварене за одређену циљну групу, у којим временским роковима ће исходи резултирати променама, као и на који начин су резултати друштвеног дијалога утицали на испуњеност циљева из Агенде 2030 Уједињених нација (Циљева одрживог развоја).

ПРОТОКОЛИ О САРАДЊИ

Почетком децембра 2024.г. министар за људска и мањинска права и друштвени дијалог, Томислав Жигманов потписао је Протокол о сарадњи у области заштите људских права, промоције равноправности и изградње инклузивног друштва са представницима Града Пирота, Града Новог Пазара, Града Крагујевца и Општине Кнић. Протоколом су дефинисане појединачне, али и заједничке обавезе потписница. Оно што је посебно карактеристично за овај протокол је да су истим дефинисане како кључне активности тако и индикатори успеха и механизми за праћење и евалуацију. Протоколом је предвиђено да ће се састанци у циљу праћења имплементације Протокола одржавати најмање два пута годишње у локалној самоуправи која координира.

РАДНА ТЕЛА / САВЕТИ

Савет за праћење примене препорука УН за људска права

Влада Републике Србије је на седници 14. новембра 2024. године, на предлог Министарства донела Одлуку о образовању Савета за праћење примене препорука

Уједињених нација за људска права (05 Број: 02-10960/2024). Конститутивна седница овог савета одржана је 18. децембра 2024. године, што је уједно и 22. седница Савета од оснивања.

Новом Одлуком проширен је састав Савета именовањем за сталне чланове представнике независних тела за заштиту људских права - Заштитника грађана, Повереника за заштиту равноправности и Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности, који, такође, остварују сарадњу са механизмима УН и чији је положај и рад предмет значајног броја препорука које је Република Србија добила од механизма УН-а. Независна тела упућују препоруке државним органима на свим нивоима власти које су у корелацији са препорукама механизма УН.

Саветом председава министар за људска и мањинска права и друштвени дијалог, док су 22 члана предложена од стране 17 различитих ресорних министарстава, независних тела, Привредне коморе Србије, Сталне конференције градова и општина и Платформе организација цивилног друштва, која окупља 21 удружење грађана.

На конститутивној седници усвојен је Пословник о раду и План рада за 2025. годин. Планом је, између осталог, предвиђена динамика рада на представљању Другог периодичног извештаја о примени Међународне конвенције о заштити свих лица од присилних нестанака и јавно слушање у Народној скупштини Републике Србије о добијеним препорукама у вези са четвртим циклусом Универзалног периодичног прегледа и Четвртим периодичним извештајем о примени Међународног пакта о грађанским и политичким правима.

Подсећамо да Савет води План за праћење примене препорука механизма Уједињених нација за људска права, који тренутно садржи 481 препоруку и то: 225 препорука уговорних тела УН за људска права у вези са применом Конвенције о правима детета – 41 (2017); Конвенције о правима особа са инвалидитетом – 38 (2016); Конвенције о заштити свих лица од присилних нестанака 17 (2015); Конвенције о елиминисању свих облика дискриминације жена – 28 (2019); Конвенције о укидању свих облика расне дискриминације – 20 (2017); Конвенције против тортуре – 22 (2021); Међународног пакта о економским, социјалним и културним правима – 38 (2022); Међународног пакта о грађанским и политичким правима – 21 (2024) као и 256 препорука из четвртог циклуса УПР (2023). У контексту њихове испуњености, која се мери применом индикатора које су заједнички усагласили и развили чланови Савета и организације цивилног друштва, чланови Савета треба да приступе раду на ревизији Плана препорука, укључујући израду нових индикатора, као и груписање препорука у кластере како би се омогућило ефикасније праћење и извештавање.

Савет за стварање подстицајног окружења за развој цивилног друштва

Савет за стварање подстицајног окружења за развој цивилног друштва је током четвртог квартала 2024. године одржао три седнице (четврту, пету и шесту).

На четвртој седници представљен је Предлог акционог плана, као и припрема Плана рада Савета за 2025. годину. Након седнице чланови Савета одржали су састанак у Градској кући у Шапцу, са градоначелником Шапца и представницима локалних институција, а учешће су узели и представници локалних организација цивилног друштва. Састанак је одржан са циљем приказивања примера добре праксе сарадње органа управе, јавних институција и организација цивилног друштва на локалном нивоу и упознавање локалних организација са радом Савета.

На петој седници Савета, одржаној 30. октобра 2024. године договорено је да се до следеће седнице припреми, Предлог измена и допуна Пословника о раду Савета, како би се Пословник о раду Савета усагласио са изменама и допунама Одлуке о

образовању Савета за стварање подстицајног окружења за развој цивилног друштва коју је усвојила Влада Републике Србије.

На шестој седници Савета, одржаној 17. децембра 2024. Године, усвојена је Одлука о допунама Пословника о раду Савета, која се односи на на усклађивање Пословника са изменама и допунама Одлуке о образовању Савета, односно давање могућности Савету да формира стручне подгрупе за рад на одређеним темама; усвојен је План рада Савета за 2025. годину и представљени су резултати истраживања Кровне организације младих Србије (КОМС).

МИШЉЕЊА / ПРЕДСТАВКЕ / ИЗВЕШТАВАЊЕ

У извештајном периоду Министарство је дало мишљење на 23 нацрта прописа и/или предлога планских докумената других предлагача.

Благовремено је одговорено на 19 представки грађана, 15 захтева физичких и правних лица из области заштите и унапређења мањинских права, поступано по 8 захтева за приступ информацијама од јавног значаја.

Министарству за европске интеграције достављени су полугодишњи и/или квартални извештаји о спровођењу активности из Акционог плана за Поглавље 23, Поглавље 24, Поглавље 22 и Поглавље 19. Достављен је Прилог за Извештај о примени Ревидиране европске социјалне повеље Савета Европе у Републици Србији за 2024. годину.

У извештајном периоду Министарству спољних послова послати су прилози о оствареној сарадњи са Данском, Грчком, Норвешком, Кином, Словачком, Уједињеним краљевством и Литванијом.

V САРАДЊА СА ОРГАНИЗАЦИЈАМА ЦИВИЛНОГ ДРУШТВА

Укључивање организација цивилног друштва у процес доношења прописа

Министарство за људска и мањинска права и друштвени дијалог је у складу са Смерницама за укључивање организација цивилног друштва у радне групе за израду предлога докумената јавних политика и нацрта предлога прописа, током четвртог квартала објавило пет (5) јавних позива:

1. Јавни позив организацијама цивилног друштва за чланство у Радној групи за припрему измене правног оквира консултација и јавне расправе. У сарадњи са Републичким секретаријатом за јавне политике, Јавни позив је био расписан у периоду од 14. до 28. октобра 2024. године. За чланство у Радној групи предложени су предствници три организације цивилног друштва.

2. Јавни позив организацијама цивилног друштва за предлагање кандидата за чланство у Радној групи за израду документа јавне политике у области контроле малог и лаког оружја, муниције и експлозива у Републици Србији за период 2025-2030. године, са Акционим планом за период 2025-2027. година. У сарадњи са Министарством унутрашњих послова, Јавни позив је био расписан у периоду од 16. до 28. октобра 2024. године. У оквиру Јавног позива није било поднетих пријава организација цивилног друштва за чланство у Радној групи и поступак је обустављен.

3. Министарство за људска и мањинска права и друштвени дијалог објавило је Јавни позив организацијама цивилног друштва за приступање Платформи цивилног друштва за унапређење положаја Рома. Јавни позив је био расписан у периоду од 8. новембра до 6. децембра 2024. године. Јавни позив је у току.

4. Јавни позив организацијама цивилног друштва за предлагање кандидата за чланство у Радној групи за израду Нацрта закона о заштити од нејонизујућих зрачења. У сарадњи са Министарством заштите животне средине, Јавни позив је био расписан у периоду од 19. новембра 2024. године до 15. децембра 2024. године. За чланство у Радној групи предложени су представници три организације цивилног друштва.

5. Јавни позив организацијама цивилног друштва за предлагање кандидата за учешће у Посебној радној групи за израду нацрта закона о изменама и допунама Закона о заштити података о личности. У сарадњи са Министарством правде, Јавни позив је био расписан у периоду од 26. новембра до 12. децембра 2024. године. За чланство у Радној групи предложени су представници две организације цивилног друштва.

ЈАВНИ КОНКУРСИ

Буџетски фонд за националне мањине

На конкурс за доделу средстава из Буџетског фонда за националне мањине у 2024. години за програме и пројекте из области културе, подржана је реализација 70 програма и пројеката у укупној вредности од 30.000.000,00.

На конкурс су поднете 284 пријаве, од чега 55 пријава није испунило формалне услове конкурса. У поступак одлучивања о поднетим програмима и пројектима на Конкурсу били су укључени Национални савети националних мањина, те је Одлука донета уз уважавање мишљења националних савета о значају појединих пројеката за остваривање циљева постављених у конкурсном поступку.

Изабрани програми и пројекти допринеће унапређењу, неговању и јачању културног идентитета припадника националних мањина у Републици Србији. Међу изабраним програмима и пројектима налази се и одређен број оних који су мултикултурални и који својим пројектним активностима подстичу интегративну интеркултуралност и боље упознавање између различитих заједница.

Суфинансирање пројеката удружења и других организација цивилног друштва којима су додељена средства Европске уније у 2022. години

У оквиру Јавног конкурса „Суфинансирање пројекта удружења и других организација цивилног друштва којима су додељена средства Европске уније у 2023. години“ додељена су средства организацијама цивилног друштва носиоцима пројекта одобрених на позив Делегације Европске уније у Републици Србији, из 2023. године у оквиру Програма „Тематски програм за људска права и демократију“ – Грант шема за Републику Србију“.

У оквиру конкурса поднето је седам пријава, од којих две нису испуниле формалне услове. Конкурсом је подржано пет, организација цивилног друштва у укупном износу од 4.000.000,00 динара.

VI МЕЂУНАРОДНИ ПРОГРАМИ И ПРОЈЕКТИ

Пројекат „Подршка јачању владавине права у Србији“

У склопу пројекта „Подршка јачању владавине права у Србији“, односно пројекта “Заштита мањина у процесу приступања ЕУ” који реализује Европски центар за мањинска питања (ЕКМИ) у сарадњи са Немачком организацијом за међународну сарадњу (ГИЗ) и Министарством за људска и мањинска права и друштвени дијалог, у извештајном периоду реализоване су следеће активности:

1. Одржан је округли сто под називом „Прикупљање података о националној припадности државних службеника“

На овом састанку идентификовани су изазови и размењене информације свих релевантних институција које су у складу са својим надлежностима на републичком и покрајинском нивоу задужене за вођење евиденција које, поред осталих, треба да обухватају и податак о националној припадности запослених, као и институција које су задужене за примену прописа у овој области.

2. Одржана је обука за запослене у општинским и градским управама на тему „Социо-економско укључивања припадника националних мањина“.

На обуци је представљен правни оквир за учешће мањинских заједница у локалним буџетским политикама и пружању услуга на локалном нивоу, са фокусом на важне области као што су здравство, образовање, становање и запошљавање. Поред тога, представљени су примери међународне праксе у овој области. Обуци су присуствовали представници јединица локалних самоуправа у којима у већем проценту живе припадници националних мањина.

3. Одржане су две серије обука широм Србије на тему „Права националних мањина и остваривање националне равноправности на локалном нивоу“.

Теме које су разматране на обукама односиле су се на правни оквир и улогу савета за међунационалне односе, стратешко планирање на локалном нивоу у вези са положајем националних мањина, као и политике интеркултуралности. На обукама су учествовали представници локалних самоуправа, националних савета националних мањина, као и савета за међунационалне односе. Посебан фокус стављен је на улогу савета за међунационалне односе у овим процесима, као и на препоруке за ефикасно административно управљање у контексту рада ових савета.

4. Одржана је конференција „Међуетнички односи на локалном нивоу у Србији“.

На конференцији су презентовани резултати две серије обука „Права националних мањина и остваривање националне равноправности на локалном нивоу“. Поред тога, разматрана су актуелна искустава и изазови у међуетничким односима на локалном нивоу, укључујући Анализу функционалности савета за међунационалне односе и

њихову улогу у остваривању националне равноправности. На коференцији су учествовали представници више министарстава, националних савета националних мањина, локалних самоуправа и других институција.

Пројекат „Промоција различитости и равноправности у Србији”

У оквиру заједничког програма Европске уније и Савета Европе „Horizontal Facility за Западни Балкан и Турску“ спроводи се низ активности кроз пројекат „Промоција различитости и равноправности у Србији”. Активности овог пројекта усмерене су на испуњавању препорука надлежних тела Савета Европе. У извештајном периоду кроз овај пројекат реализоване су следеће активности:

1. Припремљена је Анализа функционалности савета за међунационалне односе, која је представљена на конференцији „Међуетнички односи на локалном нивоу у Србији“ која је одржана 16. децембра 2024. године у Београду.

2. Спроведено је истраживање о деловању националних савета у остваривању јавних овлашћења у области образовања, културе, информисања и службене употребе језика и писма, као и о улози националних савета у интеркултуралном дијалогу и јачању међунационалних односа.

3. У периоду од 15. до 17. новембра у Сјеници је одржан је тродневни Омладински форум под називом „75+ корака ка једнаким могућностима за све младе“, који је окупио 75 младих припадника националних мањина из свих крајева Србије. На форуму су током три дана организоване панел дискусије/друштвени дијалози на следеће теме: 1. „Инклузивно образовање и једнаке могућности за све“, 2. „Економска и социјална права: Једнак приступ запошљавању“, 3. „Информисање и учешће младих из мањинских заједница“ и 4. „Дискриминација и њени појавни облици. Учесници овог форума поред младих, били су представници Министарства за људска и мањинска права и друштвени дијалог, представници покрајинских секретаријата, локалних самоуправа, националних савета националних мањина и други.

4. На Правном факултету у Београду 21. новембра 2024. године одржана је Конференција о одрживом оквиру за прикупљања података о националним мањинама. Конференција је имала за циљ да подстакне сарадњу и дијалог међу кључним актерима како би се унапредила заштита и промоција мањинских права кроз политике засноване на подацима, у складу са стандардима Европске уније и препорукама Савета Европе, посебно Оквирне конвенције за заштиту националних мањина и Европске комисије против расизма и нетолеранције. Конференцији су присуствовали представници Министарства за људска и мањинска права и друштвени дијалог, Министарства просвете, Министарства културе, Министарства правде, професори Факултета политичких наука и Правног факултета, представници међународних организација (Делегације ЕУ, Савета Европе, ОЕБС-а, ЕКМИ-ја), националних савета националних мањина, Републичког завода за статистику, покрајинских институција, независних тела, као и многи други.

Програм „Грађани, једнакост, права и вредности“

Програм „Грађани, једнакост, права и вредности“ је програм који даје највећу подршку на нивоу ЕУ пре свега организацијама цивилног друштва, али и јединицама локалне самоуправе, образовним, културним и научним институцијама у областима Програма. Укупан буџет Програма је 1,5 милијарди евра за период од 2021-2027 године.

У току је припрема предлога пројеката који се подноси Европској комисији у вези са активностима које Министарство планира да спроведе наредне године у циљу боље промоције овог програма потенцијалним корисницима.

У складу са тим, Министарство је отпочело са планирањем низа догађаја у вези са промоцијом самог програма, отвореним позивима и могућностима које овај програм нуди, како организацијама цивилног друштва, тако и органима јавне управе на сва три нивоа власти, институцијама у области образовања, културе, науке и многим другим потенцијалним корисницима.

Подсећамо да је Општи циљ програма заштита и промовисање права и вредности садржаних у Уговорима, Повељи о основним правима и у међународним конвенцијама о људским правима, нарочито кроз подршку организацијама цивилног друштва и другим актерима који су активни на локалном, регионалном, националном и транснационалном нивоу, те подстицање грађанског и демократског учешћа, ради очувања и даљег развоја отворених, демократских, равноправних и укључивих друштава утемељених на правима и владавини права. Програм посебно подстиче учешће регионалних и локалних организација цивилног друштва. Овај програм је највећи програм до сада намењен промоцији и заштити вредности Европске уније: демократије, владавине права, основних права, транспарентности и доброг управљања, те тако има за циљ јачање демократије у Европи и подизање свести грађана/ки о правима и вредностима садржанима у основним Уговорима и Повељи ЕУ о основним правима, пружајући финансијску подршку непрофитном сектору у промоцији тих права и заједничких вредности.

Пројекат „Стварање подстицајног окружења за развој цивилног друштва у Републици Србији“

У сарадњи са Делегацијом Европске уније, а у оквиру ИПА програма, урађен је и предат предлог пројекта у области сарадње са цивилним друштвом. Износ пројекта је 1.5 милиона евра, а у даљој процедури се очекује расписивање тендера у јануару и евалуација пријава током јануара и фебруара. Планирани почетак пројекта је март/април 2025. године.

Пројекат за промоцију програма „Грађани, једнакост, права и вредности“

На позив Европске комисије, у току је припрема пројекта за учешће Националне контакт тачке у промоцији овог програма за активности Министарства које ће се спроводити од априла 2025. до априла 2026. године, а очекивани износ пројекта је 85 хиљада евра.

Програм „Неговање изврности ка заједничком европском административном простору и учешће на четвртом модулу обуке за јачање капацитета државних службеника у области европских интеграција“

У периоду од 18. - 20. децембра 2024. године представник Министарства учествовао је на последњем моделу обуке под називом „Неговање изврности ка заједничком европском административном простору: Повезивање администрација кроз Програм изградње капацитета и мобилности државних службеника Западног Балкана са италијанском администрацијом“. Овај модул је организован као једнодневна радионица у Риму у просторијама Италијанске националне школе за администрацију. Програм је подржан од стране РеСПА, италијанског Министарства спољних послова и међународне сарадње и Италијанске националне школе за администрацију. Програм је обухватио неколико кључних области, укључујући развој политика и координацију, европске интеграције и приступање и дигиталну трансформацију са циљем да обезбеди платформу за 55 државних службеника из региона, да учествују у свеобухватној серији модула интензивних обука.

ИПА 2025 (почетак програмирања за период од 2025. до 2027. године)

У складу са роковима дефинисаним од стране Делегације Европске уније, израђен је и послат Министарству за европске интеграције предлог пројекта на тему антидискриминације у оквиру основних права (Европска унија – ИПА 2025).

До марта 2025. године Европска комисија доставиће одговор да ли пројекат одобрен и у којој години ће се реализовати. Очекивани износ пројекта је 2 милиона евра.

VII КАМПАЊЕ/ ПРОМО АКТИВНОСТИ

СТОП ФЕМИЦИДУ

Министарство за људска и мањинска права и друштвени дијалог је, уз помоћ Немачке организације за међународну сарадњу (GIZ), и ове године реализовало кампању под називом „Стоп фемициду!“, која је подразумевала реализацију инфо сесија у 20 градова и општина Републике Србије, а 22. новембра 2024. године, одржана је међународна конференција, хибридног формата, под називом „16 дана активизма –

Свет без насиља”, на којој је учествовало укупно 97 учесника. У плану је наставак ове кампање и током 2025. и 2026. године.

МЕЂУНАРОДНИ ДАН ЉУДСКИХ ПРАВА

У сарадњи са Владом АП Војводине и уз подршку Тима Уједињених нација за људска права и Мисије ОЕБС-а у Србији, Министарство за људска и мањинска права и друштвени дијалог је свечано обележило Међународни дан људских права, 10. децембар 2024. године, под слоганом „Слободни и једнаки у достојанственој Србији“. Учесници панела под називом „Инклузивне праксе“ (омбудсман из Регионалне канцеларије из Ниша, К. Митровска и представници удржења грађана „Деца без граница“, „Центар за интеграцију младих“ и „Вера, љубав, нада“) говорили су о потреби едукације, подизања свести представника државних органа, органа јединица локалне самоуправе и самих грађана о проблемима са којима се суочавају деца и млади са физичким и менталним потешкоћама, чланови њихових породица, као и деца и млади без родитељског старања и који живе у тешким животним условима.

С обзиром да је Савет за праћење примене препорука 2014. године основан на Међународни дан људских права 2014. године, припремљена је Брошура о раду Савета, чиме је обележена јубиланра десетогодишњица рада.

Такође, припремљено је издање Универзалне декларације о људским правима на 22 језика националних мањина које живе у Србији, и то: албанском, бошњачком, бугарском, буњевачком, грчком, хебрејском, мађарском, македонском, немачком, пољском, ромском, румунском, руском, русинском, словачком, словеначком, украјинском, хрватском, црногорском и чешком језику.